

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний університет
імені академіка Степана Дем'янчука»
Юридичний факультет
Кафедра суспільно-правових дисциплін

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОК. 4 ФІЛОСОФІЯ

Освітньої програми:

Рівня вищої освіти:

за спеціальністю:

галузі знань:

Журналістика

першого (бакалаврського) рівня

061 Журналістика

06 Журналістика

Робоча програма «Філософія» для студентів першого рівня підготовки бакалавр
галузі знань 06 Журналістика,
спеціальності: 061 Журналістика

Розробник: к. філос. н. Смаль І.І.

- Робоча програма затверджена на засіданні кафедри суспільно-правових дисциплін
Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року
Завідувач кафедри доц. Ткачук В.Є.
 (Ткачук В.Є.)

Схвалено методичною комісією юридичного факультету

Протокол № 1 від 27 серпня 2021 року

Голова

Гарант освітньої програми «Журналістика» зі спеціальності 061 «Журналістика» у галузі
знань 06 «Журналістика» рівня вищої освіти першого (бакалаврського)

доц. Золяк В. В.

(підпис)

© Смаль І.І. 2021

© ПВНЗ «Міжнародний економіко-гуманітарний
університет імені академіка Степана Дем'янука», 2021

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський) Галузі знань: 06 Журналістика Спеціальність: 061 Журналістика ОП Журналістика	Обов'язковий освітній компонент	
Кількість змістових модулів – 2		Рік підготовки:	
		3-й	3-й
Загальна кількість годин 90		Семестр	
		5-й	5-й
		Лекції	
		20 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		10 год.	2 год.
		Самостійна робота	
		60 год.	86 год.
		Вид контролю 5-й семестр: <i>екзамен</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Філософія» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня спеціальності 053 Психологія за освітньо-професійною програмою «Психологія»

Філософія – надзвичайне складне, багато в чому таємниче духовне явище, що не піддається точному логічному визначенню, а тому утворює само по собі нерозгадану таємницю, вічну проблему.

Основною метою викладання навчальної дисципліни є надання знань з філософії як світогляду людини, або сукупності поглядів на світ у цілому та ставлення людини до цього світу, в розумінні онтологічних, гносеологічних, аксіологічних і соціальних проблем буття. Завданням вивчення філософії є забезпечити засвоєння специфіки філософського осягнення дійсності, ознайомити із наявними філософськими концепціями, які розкривають поліфонізм та плюралізм філософського мислення, створити умови для формування світоглядно-методологічної культури студентів.

Під час практичних занять, індивідуальної навчально-дослідницької та самостійної роботи студенти набувають таких **програмних компетентностей: загальні компетентності (ЗК):**

- **ЗК02.** Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
- **СК01.** Здатність застосовувати знання зі сфери соціальних комунікацій у своїй професійній діяльності.

Результати навчання за дисципліною

Опанувавши дисципліну «Філософія», студенти повинні мати такі **програмні результати навчання (ПРН):**

ПР09. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

ПР10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль № 1. Історія філософії.

Тема 1. Коло проблем філософії. Східний і Західний типи філософії. Антична філософія.

1. Поняття світогляду. Історичні типи світогляду: міф, релігія, філософія, наука.
2. Специфіка філософського знання. Функції філософії.
3. Загальні риси і витоки філософського знання Стародавньої Індії та Китаю.
4. Східний та Західний типи культури та філософування.
5. Загальні риси і періодизація античної філософії.
6. Антична класика: Сократ, Платон, Арістотель.
7. Характерні риси і напрямки елліністичної філософії.

Література: основна (1,4,9,14); допоміжна (3,5,8,10,12)

Тема 2. Середньовічна європейська філософія. Філософія Відродження.

1. Характерні риси середньовічного світогляду.
2. Періодизація середньовічної філософії: апологетика, патристика, схоластика.
3. Загальна характеристика філософії епохи Відродження: основні ідеї та персоналії.
4. Філософія гуманізму
5. Натурфілософія доби Відродження.
6. Філософія політики та соціальний утопізм Відродження.

Література: основна (1,2,4,6); допоміжна (4,9,10,12).

Тема 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.

1. Західноєвропейська філософія Нового часу і її особливості.
2. Просвітництво як течія філософії Нового часу.
3. Особливості та значення німецької класичної філософії.
4. «Критична» філософія І.Канта.
5. Метод і система Г.Гегеля.
6. Основні ідеї філософії марксизму.

Література: основна (2,4,6,7,8); допоміжна (11,12,20).

Тема 4. Філософія ХХ століття.

1. Особливості сучасної філософії
2. Позитивізм в сучасній філософії.

3. «Філософія життя»
4. Фрейдизм і неофрейдизм
5. Екзистенціалізм.

Література: основна (2,4,7,9); допоміжна (1,2,6,15).

Тема 5. Вітчизняна філософія.

1. Основні етапи розвитку української філософії.
2. Духовні витоки української філософської культури.
3. «Філософія серця»: Г. Сковорода, П. Юркевич.
4. Вчення про «ноосферу» В.І. Вернадського.
5. Сучасна Українська філософія: основні теми досліджень.

Література: основна (2,4,9,6); допоміжна (9,13,21).

Змістовий модуль 2. Галузі філософського знання.

Тема 6. Онтологія: реальність і буття. Філософський аналіз пізнання.

1. Основні терміни онтології.
2. Матеріалізм і матеріалістична діалектика.
3. Просторово-часові характеристики буття.
4. Предмет гносеології і її методи. Суб'єкт і об'єкт пізнання.
5. Проблема походження або джерела пізнання: раціоналізм і сенсуалізм.
6. Проблема істини у філософії. Класична і неklasичні теорії істини.
7. Філософська рефлексія над наукою.

Література: основна (1, 3, 4, 6); допоміжна (10,12, 13, 17, 18, 19).

Тема 7. Проблема людини у філософії.

1. Людина як предмет філософського аналізу.
2. Наукові погляди на природу людини.
3. Екзистенціальні і історичні дихотомії людини.
4. Воля і свобода як джерела трансценденції.

Література: основна (1,3,4,6); допоміжна (12,13,17,21,22).

Тема 8. Філософія суспільства. Особа і суспільство.

1. Поняття особи і особистості. Особа у філософських концепціях сучасності.
2. Концептуальні підходи до вивчення суспільства.
3. Концепції індустріального і постіндустріального, технотронного та інформаційного суспільства.
4. Духовне життя і його структура.
5. Українська національна ідея: етапи розвитку і функції.

Література: основна (1,3,4,6); допоміжна (12,14,18,21).

Тема 9. Філософія історії.

1. Історія суспільства як предмет філософського пізнання.
2. Стадійні моделі історії.
3. Сенс історії: неотомізм, К.Ясперс. Ф.Фукуяма: «кінець історії».
4. Європа як філософське поняття.
5. Грецький дух. Християнська традиція.

Література: основна (1,6,14,10); допоміжна (12,14,18,21).

Тема 10. Філософське вчення про цінності. Філософія культури.

1. Ретроспектива проблематики цінностей. Визначення і структура цінностей.
2. Свобода як умова буття цінностей. Проблема ієрархії цінностей.
3. Культура як духовна субстанція світу.
4. Етнологічно-історичні та аксіологічні теорії культури.
5. Діалогічна концепція культури.

Література: основна (1,3,6,8); допоміжна (9,10,12,13,19).

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль 1.												
Тема 1. Коло проблем філософії. Східний і Західний типи філософії. Антична філософія.	10	2				8	8	2				6
Тема 2. Середньовічна європейська філософія. Філософія Відродження.	8	2	2			4	7					7
Тема 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.	8	2	2			4	10	2				8
Тема 4. Філософія ХХ століття.	10	2				8	10					10
Тема 5. Вітчизняна філософія.	10	2	2			6	10					10
Разом за змістовим модулем 1	46	10	6			30	45	4				41
Змістовий модуль 2.												
Тема 6. Онтологія: реальність і буття. Філософський аналіз пізнання.	10	2				8	10					10
Тема 7. Проблема людини у філософії.	8	2	2			4	10		2			8
Тема 8. Філософія суспільства. Особа і суспільство.	10	2				8	10					10
Тема 9. Філософія історії.	8	2				6	7					7
Тема 10. Філософське вчення про цінності. Філософія культури.	8	2	2			4	10					10
Разом за змістовим модулем 2	44	10	4			30	45	2	2			43
Усього годин	90	20	10			60	90	4	2			84

5. Теми практичних занять.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Середньовічна європейська філософія. Філософія Відродження.	2	
2	Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.	2	
3	Вітчизняна філософія.	2	
4	Проблема людини у філософії.	2	2
5	Філософське вчення про цінності. Філософія культури.	2	
	Разом	10	2

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна	Заочна
1	Тема 1. Коло проблем філософії. Східний і Західний типи філософії. Антична філософія. Проблема визначення філософії. Теоретичне і духовно-практичне значення філософії. Основне питання філософії. Положення і роль філософії в житті людини і суспільства. Історія філософії як філософська і культурологічна область знання; її предмет і зміст. Історичні типи філософствування. Основні категорії індійської філософії. Священні книги китайської освіченості. Онтологія даосизму. «Даодецзин». Конфуціанство. Мен-цзи. Лунь-Юй. Особливості розуміння філософії в античну добу. «7 мудреців» античності. Мілетська натурфілософія: Фалес, Анаксимандр і Анаксимен. Пошук субстанціональних основ речей в період «ранньої класики». Діалектика Геракліта. Досократики: магія чисел Піфагора, «стихії» Емпедокла, «нус» Анаксагора. Метафізика елеатів. Релятивізм софістики. Філософія Сократа. Атомізм Левкіппа-Демокріта, Лукреція Кара. «Ейдоси» Платона. Неоплатонізм. Енциклопедизм Арістотеля. «Атараксія» скептиків. Фаталізм стоїків. Школа Епікура.	8	6
2	Тема 2. Середньовічна європейська філософія. Філософія Відродження. Середньовічна філософія: періоди і основні проблеми. Своєрідність християнської середньовічної філософії. Апологетика: віра і розум. Патристика: отці церкви, основні ідеї, значення для історії філософії. Суперечка номіналістів і реалістів про універсалії. П'єр Абеляр. Ерігуена. Дунс Скотт. Вільгельм Оккам. Ансельм Кентерберійський. Августин Блаженний. Фома Аквінський. Арабська філософія. Загальна характеристика філософії епохи Відродження: основні ідеї та персоналії. Філософія гуманізму (Данте Аліґ'єрі, Франческо Петрарка, Піко делла Мірандола, П'єтро Помпонаці, Монтень). Предмет дослідження, світогляд, натурфілософія епохи Відродження (Микола Кузанський, Бернардино Телезіо, Джордано Бруно, Парацельс, Копернік, Кеплер, Галілей). Філософія політики: ідеологія централізованої держави і теорія природного права: (Нікколо Макіавеллі, Жан Боден) та утопічний соціалізм (Томас Мор, Томазо Кампанелла).	4	7

3	Тема 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Просвітництво як течія філософії Нового часу. Енциклопедична філософія Просвітництва: Д.Дідро, Д.Толанд, П.Гассенді, П.Бейль, Ш.Монтеск'є, Вольтер, Кондільяк, Руссо. Проблема людини у філософії епохи Просвітництва. Метафізичний матеріалізм та атеїзм (Ламетрі, Гольбах, Вольтер, Дідро, Гельвецій, Руссо). «Трагічний оптимізм» «філософії серця»: Паскаль, Лабрюйєр, Ларошфуко. Основні ідеї «Науковчення» Фіхте. Розвиток філософських поглядів Шеллінга. Абсолютна ідея та розвиток як головні поняття філософії Георга Вільгельма Фрідріха Гегеля. Сутність антропологічної концепції Л.Фейєрбаха.	4	8
4	Тема 4. Філософія ХХ століття. «Філософія життя»: генеза та проблемне поле. Суб'єктивний ірраціональний волюнтаризм: «світ як воля» Шопенгауєра, «Одиничний» К'єркегора, «воля до влади» Ф.Ніцше. Основні тенденції розвитку сучасної західної філософії. Найбільш впливові напрямки сучасної філософії. Екзистенціальна філософія та її різновиди. Психоаналіз та неофрейдизм. Філософська антропологія: основні концепції. Еволюція релігійної філософії ХХ ст.. Філософія науки і проблема нового тлумачення ролі науки і мови.	8	10
5	Тема 5. Вітчизняна філософія. Міфологія стародавніх слов'ян. Духовні витоки української філософської культури. Філософська думка на теренах України після розпаду Київської Русі. Розвиток філософських ідей в Україні у XVIII-XIX ст. Г.С.Сковорода. Києво-Могилянська академія. П.Юркевич. Філософія в Україні в ХХ ст. Богопошукувачі (О.М.Бердяєв, Л.І.Шестов, В.С.Соловйов). А.Ф.Лосєв, П.В.Копнін, В.І.Вернадський, Е.В.Ільєнков. Історія української філософії у працях Д.Чижевського. Сучасна Українська філософія: основні теми досліджень. Методологія науки (С.Б.Кримський, М.В.Попович, П.Ф.Йолон). Аналіз категоріальної структури світогляду (В.І.Шинкарук, О.І.Яценко, В.Г.Табачковський). Дослідженню вітчизняної історії філософії (В.С.Горський, І.В.Бичко, Г.А.Заїченко, Ю.В.Кушаков, П.Т.Гордієнко). Екологічна проблематика (М.М.Кисельов, В.С.Крисаченко, Н.М.Гардашук).	6	10
6	Тема 6. Онтологія: реальність і буття. Філософський аналіз пізнання. Просторово-часові характеристики буття. Субстанційна і реляційна, суб'єктивістська і культурологічна концепції простору і часу. Філософське поняття руху. Еволюція і революція. Прогрес і регрес. Культурні виміри прогресу. Свідомість і несвідоме, проблема їх існування. Структура свідомості. Самосвідомість. Свідомість і мова. Пізнання в поняттях. Пізнання а судженнях. Судження як носій логічної істинності. Умовивід як форма опосередкованого пізнання. Роль інтуїції в пізнанні. Поняття пізнання. Види знання. Повсякденне знання і його особливості. Повсякденне знання і повсякденна мова. Повсякденне знання у відношенні до наукового і філософського знання. Проблема істини у філософії. Класична і неklasичні теорії істини. Рівні наукового пізнання і критерії їх розрізнення. Поняття методу пізнання. Методологія як теорія методу. Засади наукового пізнання. Ідеали і норми досліджень. Філософські і загальнонаукові принципи. Поняття «картини світу».	8	10
7	Тема 7. Проблема людини у філософії. Проблема сутності людини і її існування. Класична, неklasична (модерна) і постмодерна філософія про сутність і існування людини. Екзистенціальні і історичні дихотомії людини. Іманентність і трансцендентність людини. Фізична іманентність. Тілесність людини як фрагмент космосу. Біологічна іманентність. Екологія людського існування. Самоцінність людського життя. Скінченність людського буття як онтологічна основа визначення його сенсу. Сенс життя. Індивідуальний і суспільний сенс життя. Критерії сенсу життя. Проблема втрати сенсу життя. Пошук і творення сенсу життя. Збагачення сенсу життя. Реалізація сенсу життя.	4	8

8	Тема 8. Філософія суспільства. Особа і суспільство. Свобода - сутність, прагнення і право особистості. Свобода вибору. Свобода автономії. Право на свободу. Постмодерн про «дискурс влади» і «владу дискурсу». Українська національна ідея: етапи розвитку і функції. Націєтворча і державотворча функції національної ідеї. Т.Шевченко і І.Франко. Структура суспільства. Поняття соціальної групи. Проблема типології соціальних груп. Історичні типи спільнот. Родина, її форми та функції. Рід, плем'я. Родовід і національна еліта. Етнос і нація. Сучасний етнічний ренесанс. Етнонаціональний розвиток України. Соціальна стратифікація сучасного суспільства. Регуляція суспільних відносин. Табу і традиції. Мораль і релігія. Право і політика. Держава і її функції. Державоцентричні і індивідоцентричні суспільства та їх сучасні вияви.	8	10
9	Тема 9. Філософія історії. Людина і людство. Європа як філософське поняття. Грецький дух. Християнська традиція. Революції і тоталітаризм. Традиції емпіризму. Значення постмодернізму. Людство як взаємодія і взаємозбагачення національних культур.	6	7
10	Тема 10. Філософське вчення про цінності. Філософія культури. Любов як діяльне прагнення цінностей. Засади любові. Види і форми любові. Приязнь. Щастя як органічний вияв екзистенції людини. Суб'єктивно-релятивістські концепції щастя: гедонізм. Об'єктивно-абсолютивістські концепції щастя: евдемонізм. Інтегрально-персоналістична концепція щастя. Задоволення як критерій цінностей. Види задоволення. Проблема типології культури. Порівняльна типологія культури. Структура культури. Горизонтальна і вертикальна структури. Масова культура. Субкультура. Повнота культури. Культура і цивілізація. Українська культура в контексті світової культури. Повнота української культури.	4	10
	Разом	60	84

7. Завдання для опрацювання тем дисципліни

Назва теми	Зміст завдання для відпрацювання пропущених занять і невиконаних завдань	Форми контролю	Література	Кількість балів
Змістовий модуль 1				
Тема 1. Коло проблем філософії. Східний і Західний типи філософії. Антична філософія.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	опитування, конспект опрацьованого матеріалу, повідомлення на тему: Роль філософії у процесі відродження української нації. словник філософських термінів	Основна 1 ,2,3,5,6 Допоміжна 10,11,14, 13, 16, 19	6

Тема 2. Середньовічна європейська філософія. Філософія Відродження.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	опитування, конспект опрацьованого матеріалу, повідомлення на тему « Значення гуманістичної філософії в сучасному світі», словник філософських термінів	Основна 2, 3, 5, 10, 15 Допоміжна 10, 12, 21, 22	6
Тема 3. Філософія Нового часу. Німецька класична філософія.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	опитування, словник філософських термінів, реферат: Проблема людини у філософії епохи Просвітництва.	Основна 2, 3, 5 Допоміжна 10, 12, 14, 22	6
Тема 4. Філософія ХХ століття.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	опитування, конспект опрацьованого матеріалу, словник філософських термінів. Повідомлення: Комуникативна філософія ХХ ст	Основна 2, 3, 5 Допоміжна 10, 12, 14, 22	6
Тема 5. Вітчизняна філософія.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	тестування, конспект опрацьованого матеріалу, словник філософських термінів.	Основна 2, 3, 5 Допоміжна 12, 14, 15	6
Змістовий модуль 2.				
Тема 6. Онтологія: реальність і буття. Філософський аналіз пізнання.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Експрес опитування. Словник філософських термінів. Підготовка доповіді.	Основна 1, 3, 4, 6 Допоміжна 10,12, 13, 17, 18, 19	6
Тема 7 . Проблема людини у філософії.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Підготовка доповіді. Анування основних джерел з теми	Основна 1, 3, 4, 6 Допоміжна 12, 13, 18, 20	6
Тема 8. Філософія суспільства. Особа і суспільство.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Написання есе Презентація основних положень за темою. Експрес опитування. Анування основних джерел з теми.	Основна 1, 3, 4, 6 Допоміжна 12, 13, 17, 21, 22	6
Тема 9. Філософія історії.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Написання есе.	Основна 1, 3, 4, 6 Допоміжна 12, 14, 18, 21	6

Тема 10. Філософське вчення про цінності. Філософія культури.	Вивчення лекційного матеріалу, підготовка до практичного заняття, огляд теоретичного матеріалу	Написання реферативної роботи Тестування	Основна 1, 3, 6, 8 Допоміжна 9, 10, 12, 13, 19	6

8. Індивідуальні завдання

З метою отримання додаткових балів, відведених на індивідуальну роботу, студент може підготувати реферат на одну із тем, поданих у наступному переліку, або запропонувати та погодити з викладачем власну тему.

Тематика реферативних робіт з курсу «Філософія»

1. Філософія як проблема для самої себе.
2. Філософія як спосіб духовного самовизначення людини в світі.
3. Специфіка філософського знання.
4. Філософія в системі культури.
5. Роль особистості в розвитку філософської культури.
6. Виникнення і розвиток філософії.
7. Індійська філософія: школи та ідеї.
8. Китайська філософія як варіант східного типу філософування.
9. Досократичний період грецької філософії: особливості предмету філософування.
10. Співвідношення розуму і віри у філософії Середньовіччя.
11. Гуманізм епохи Відродження.
12. Філософія Р.Декарта і сучасність.
13. Просвітницький ідеал співвідношення природного і культурного начал в бутті людини.
14. Філософське осмислення проблеми свободи і необхідності людського буття в німецькій класичній філософії.
15. Проблема відчуження в філософії К.Маркса.
16. Співвідношення філософії та науки в сцієнтистських напрямках філософії ХХ ст.

17. Проблема людини в філософії ХХ ст.
18. Філософські підходи до проблеми цінностей у філософії ХХ ст.
19. Вплив філософії Ф.Ніцше на духовну ситуацію ХХ ст.
20. Людина та історія в екзистенціальній філософії К.Ясперса.
21. Релігійна філософія в соціально-культурному контексті ХХ ст.
22. Філософські підходи до проблеми цінностей у філософії ХХ ст.
23. Критичний раціоналізм у постпозитивізмі.
24. Комунікативна філософія ХХ ст.
25. Своєрідність філософії України в контексті світової культури.
26. Давньоруський філософський ідеал достотності буття людини у світі.
27. Філософське вчення Г.Сковороди про призначення людини.
28. Філософські принципи “Кобзаря” Т.Шевченка.
29. “Філософія серця” Памфіла Юркевича.
30. Філософські пошуки київської світоглядно-антропологічної школи Володимира Шинкарука.
31. Філософський зміст проблеми буття.
32. Ідея небуття в філософському осмисленні світу.
33. Просторово-часові характеристики світу в науці та історії культури.
34. Ідея розвитку та її тлумачення в історії філософії.
35. Проблематичність людського буття.
36. Відображення як всезагальна властивість матерії.
37. Визначальна роль соціальності у виникненні свідомості.
38. Свідомість людини в умовах комп'ютерної революції.
39. Технократична свідомість та її альтернативи.
40. Екологічна свідомість, становлення та принципи формування.
41. Проблема несвідомого в сучасній науці.
42. Національна самосвідомість та проблеми її осмислення.
43. Цінності: їх природа та роль в житті людини та суспільства.
44. Концепція громадянського суспільства: сутність та становлення.
45. Особистість і суспільство та осмислення їх взаємозв'язку в філософії.

46. Історіософська концепція М.Бердяєва.
47. Духовні основи суспільства.
48. Сенс історії: історико-філософські дослідження.
49. Вчення В.Вернадського про ноосферу і сучасність.
50. Проблема достотності людського буття.
51. Проблемність людського буття.
52. Духовний світ особистості
53. Ціннісна свідомість: зміст, тенденції розвитку.
54. Класифікація цінностей.
55. Проблема свободи в творчості М.Бердяєва.
56. Проблема людини в філософії П.Тейяра де Шардена.
57. Становлення нового образу світу та людини в сучасній культурі.
58. Соціальне передбачення і сучасна глобалістика.

9. Методи навчання і прийоми навчання

I. Організація, самоорганізація та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

- за джерелом передання і сприймання навчальної інформації: словесні (розповідь, бесіда, лекція, пояснення, інструктаж) і практичні (вправи, алгоритмізація, практична робота);
- за ступенем самостійності мислення студентів: репродуктивні і творчі методи;
- за логікою передання і сприймання навчальної інформації: індуктивні (узагальнення), дедуктивні(конкретизація), аналітичні, синтетичні – навчальний аналіз, синтез, установлення причинно-наслідкових зв'язків;
- за ступенем керівництва навчальною роботою студентів: самостійна робота студентів, робота з книгою.

II. Стимулювання та мотивація навчально-пізнавальної діяльності

Дидактичні (ділові, ситуативно-рольові та ін.) ігри, навчальні дискусії, інтерактивні методи навчання

III. Контроль і самоконтроль, аналіз та оцінювання результатів навчання

Індивідуальне і фронтальне опитування, письмові контрольні роботи

10. Методи контролю

Усне опитування, поточне тестування, заслуховування доповідей, контрольна робота, екзамен.

Орієнтовний перелік питань до екзамену

1. Відношення “Людина - Світ”: основні проблеми.
2. Світогляд людини. Структура та функції світогляду.
3. Історичні типи світогляду. Витоки філософії.
4. Особливості філософії, її предмет.
5. Основне питання філософії та його дві сторони.
6. Гуманістична орієнтація філософії.
7. Проблема методу в філософії. Діалектика та метафізика.
8. Філософія, міфологія та релігія: єдність і відмінність.
9. Функції філософії.
10. Філософія стародавньої Індії та Китаю: основна проблематика.
11. Космоцентризм філософії Стародавньої Греції.
12. Атомістичне вчення Демокрита та Епікура.
13. Етичний раціоналізм Сократа.
14. Філософські погляди Платона.
15. Філософія Аристотеля.
16. Філософія середньовіччя: загальна характеристика.
17. Філософські погляди Фоми Аквінського.
18. Гуманізм Відродження та проблема „індивідуальності”.
19. Людина як творець своєї особистості. Роль мистецтва і культ художника-митця в добу Відродження.
20. Антропоцентризм доби Відродження.
21. Філософія Нового часу: загальна характеристика.
22. Емпіризм Ф.Бекона і проблема методу пізнання.
23. Філософія Рене Декарта: проблема методу і раціоналізм.
24. Новий соціальний ідеал в філософії Просвітництва. Соціальні утопії.
25. Механістичний матеріалізм. Французький матеріалізм XVII ст.
26. Сутність і основні риси класичної німецької філософії.
27. Кант – засновник німецької класичної філософії. Вчення І.Кант про пізнання.
28. Ідеалістична діалектика Гегеля.
29. Філософія історії Гегеля.
30. Антропологічний матеріалізм Фейербаха.
31. Гуманізм як принцип філософії К.Маркса і Ф.Енгельса.
32. Проблема свободи і цілісного розвитку людини в філософії К.Маркса.
33. Сутність матеріалістичного розуміння історії і філософії марксизму.
34. Розробка В.І.Леніним проблем філософії (матерія, свідомість, пізнання, діалектика).
35. Основні напрямки філософії людини XX ст..
37. Філософія життя (Кіркгор, Шопенгауер, Ніцше).
38. Філософія позитивізму.
39. Вчення З.Фрейда про безсвідоме.
40. Філософія екзистенціалізму.
41. Філософська думка в Україні: загальна характеристика.
42. Філософська культура Київської Русі.
43. Філософія серця Г. Сковороди.

44. Києво-Могилянська академія - центр розвитку філософії на Україні.
45. Філософський зміст проблеми буття.
46. Практичний спосіб людського буття.
47. Історичне формування науково-філософського поняття матерії. Матерія і рух.
48. Простір і час як форми буття матерії.
49. Свідомість як форма відображення. Структура свідомості.
50. Соціальна сутність свідомості та самосвідомості.
51. Форми суспільної свідомості.
52. Суспільна свідомість, її структура та сутність.
53. Людина як предмет філософського аналізу.
54. Проблема антропосоціогенезу. Єдність природного, соціального і духовного в людині.
55. Людина і світ. Проблема сенсу життя в духовному досвіді людства
56. Поняття про особу. Свобода і відповідальність особи.
57. Практика як основа і мета розвитку людського пізнання. Практика і творчість.
58. Проблема істини. Багатомірність характеристик істини. Критерії істини.
59. Специфіка і структура наукового пізнання.
60. Діалектика як теорія розвитку. Принципи, категорії і закони діалектики.
61. Методи наукового пізнання.
62. Спосіб матеріального виробництва, його структура і сутність.
63. Ідеологія і суспільна психологія. Масова свідомість.
64. Об'єктивні та суб'єктивні фактори розвитку суспільства. Рушійні сили історичного розвитку.
65. Соціальні наслідки та парадокси інформаційно-технологічної революції.
66. Гуманізм та антигуманізм. Роль і місце насильства в історії.
67. Культура і цивілізація. Теорії соціального прогресу.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота										Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1					Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	40	100
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6		

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

Лекції: розповідь, бесіда, роз'яснення

Практичні: усне опитування, тестові завдання, письмові роботи

Рекомендована література

Базова

1. Анатолій Лузан. Вступ до філософії.-- Київ: Центр навчальної літератури, 2019 – 136 ст.
2. Вступ до філософії (під ред.. Л. Л. Нікітін).— Київ: Центр навчальної літератури, 2020 – 256с
3. Філософія : підручник / Л. В. Губерський, В. П. Андрущенко, А. О. Баумейстер [та ін.]. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Х. : Фоліо, 2018. – 621 с.
4. Філософія (Ігор Бичко, Віталій Табачковський, Ада Бичко, Володимир Ярошовець). – Київ: Центр навчальної літератури, 2019 – 648 ст.
5. Дахній А. Нариси історії західної філософії. – Львів, 2015.
6. Лой А.М., Бойченко М.І. та ін. Основи практичної філософії: Підручник. – Київ, 2016.
7. Філософія [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / А. К. Бичко, І. В. Бичко [и др.]; ред. В. І. Ярошовець. - К. : Центр учбової літератури, 2010. - 648 с.
8. Філософія (Ігор Бичко, Віталій Табачковський, Ада Бичко, Володимир Ярошовець). – Київ: Центр навчальної літератури, 2019 – 648 ст.
9. Філософія для аспірантів : конспекти : навч.-метод. вид. / за ред. А. Синиці. – Львів : Ліга-Прес, 2017. – 90 с.
10. Історія філософії. Словник / За ред. В.І.Ярошовець. – К.: Знання України, 2005. -120с.
11. Козьмук Я., Задубрівська О. Філософія: навч. посіб. / Я. Козьмук, О.Задубрівська. - Чернівці : Рута, 2012. - 139 с.

12. Кулик О.В. Філософія : Навчальний посібник для вищих навчальних закладів III - IV рівнів акредитації/ О.В. Кулик. - Дніпропетровськ: Монолит, 2013. - 692 с
13. Основи філософії (під ред.. М. Шмиголь). – Київ: Центр навчальної літератури, 2019 – 412 ст.
14. Практикум з дисципліни "Філософія" для студентів 1 курсу всіх форм навчання всіх спеціальностей. – Київ: Центр навчальної літератури, 2020 – 184 ст.
15. Рижак Л. В. Філософія : підручник. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 650 с.
16. Федів Ю.О., Мозкова Н.Г. Історія української філософії: Навчальний посібник. – К.: “Україна”, 2000. – 512 с.
17. Філософія, логіка, філософія освіти. Кредитно-модульний курс. (під ред.. Л. Мозговий, Р. Додонова). – Київ: Центр учбової літератури, 2019-512 ст.
18. Короткий філософський словник-довідник: українсько-англо-німецько-французький словник-довідник / За ред.Чорного І.П., Бородецького О.Є. – Чернівці: Рута, 2006. – 288с
19. Кремень В.Г., Ільїн В.В. Філософія: мислителі, концепції, ідеї: Підручник.- К.: Книга, 2005. – 528с.

Допоміжна

1. Антологія сучасної аналітичної філософії, або жук залишає коробку / За ред. А. Синиці. – Л.: Літопис, 2014. – 374 с.
2. Антологія сучасної філософії науки, або усмішка ASIMO / за ред.В.П. Мельника та А.С. Синиці. – Львів, 2017.
3. Антология мировой философии: Античность. – Мн.: Харверст; М.: ООО “Издательство АСТ”, 2001. – 960 с.
4. Антология мировой философии: Возрождение. – Мн.: Харверст; М.: ООО “Издательство АСТ”, 2001. – 928 с.
5. Арістотель. Нікомахова етика. /Переклад з давньогрецької Віктор Ставнюк – К.: “Аквілон – Плюс”, 2002 – 480 с.
6. Баумейстер А. Вступ до філософських студій, або інтелектуальні подорожі до країни Філософії. - Мала академія Наук України, 2017. - 238 с
7. Баррі Левер - «Філософія за 30 секунд» (пер. Маркіян Оліверник)- Київ: BookChef , 2020 – 160 ст.
8. Буддизм / Сост. Я.В. Боцман. – Харков: Фолио, 2002 – 987 с.
9. Індійська філософія (під ред.. Т. Кононенко). – Харків: Фолио, 2019-144 ст.
10. Гринів О. Історія української філософії / Олег Гринів. – Львів : Тріада плюс, 2015. – 302 с.
12. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей. В 4 т. – Київ: Дух і літера, 2009-2017.
13. Філософський енциклопедичний словник: (містить 1700 ст. / Редкол.: В. Шинкарук (голова) та ін.); НАНУ, Інститут філософії ім. Г.С.Сковороди. – К.: Абрис, 2002. – 742 с.
14. Вступ до філософії: кредитно-модульний курс [Текст]: навч.-метод. посіб. для студ.-заочників / Ред. Л. М. Нікітін. - 3-є вид., переробл. та допов. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 256 с.
15. Петро Кралюк. Історія філософії України. – Київ: КНТ, 2019 – 652 ст.
16. Історія української філософії [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / В. С. Горський, К. В. Кислюк. - К. : Либідь, 2004. - 488 с. : іл. - Бібліогр.: с. 450-464. - Імен. покажч.: с. 478-486.
17. Історія філософії в її зв'язку з освітою [Текст]: підручник / за ред. Г.І. Волинка . – К. : Каравела, 2006 . – 480 с.
18. Євген Малярчук. Філософія і педагогіка покликання. – Київ: Дух і літера, 2019-344 ст.
19. Матвійчук А.В. Екологічне знання та стиль мислення сучасної науки. Монографія. – Рівне: «Ліста-М», – 2002. – 147 с.
20. Сакун А. Евристика сучасності : знання, інновація, творчість : монографія / А.В. Сакун. – Київ : Книга, 2015. – 351 с.

21. Основи філософських знань: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство [Текст] : підруч. для вищ. навч. закл. / М. І. Горлач [и др.]. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 1028 с.
22. Пелех Ю. В. Ціннісно-смысловий концепт професійної підготовки майбутнього педагога : [монографія] / Ю. В. Пелех ; за ред. М. Б. Євтуха. - Рівне : Тетіс, 2009. - 400 с.
23. Хамітов. Н. Історія філософії: проблема людини та її меж. Вступ до філософської антропології як метаантропології. Навчальний посібник. – Київ: Центр навчальної літератури, 2019 – 396 ст.
24. Філософія [Текст] : навчальний посібник для студ. і аспір. вищ. навч. закладів / ред. І. Ф. Надольний. - 7-ме вид., стереотип. - К. : Вікар, 2008. - 534 с.
25. Філософія [Текст]: навч. посіб. / В. Л. Петрушенко. - 5-те вид., стер. - Львів : Новий світ - 2000, 2008. - 504 с.
26. Філософія [Текст]: кредит.-модул. курс : навч. посіб. / Л. І. Мозговий [и др.]. - К. : Центр учбової літератури, 2009. - 456 с.
27. Філософія: Навчальний посібник / Л.В.Губерський, І.Ф.Надольний, В.П. Андрущенко. За ред І.Ф.Надольного.5-е вид, випр. – К.: Вікар, 2005. - 455с

Інформаційні ресурси з філософії:

<http://www.gileya.org/> - Збірник наукових праць "Гілея: науковий вісник". Фахове видання з філософських, політичних та історичних наук.

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/> - Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка. (укр.)

<http://chitalka.net.ua/zmist/filosofija.html> - Студентська бібліотека "Читалка". Бібліотека пропонує безкоштовні електронні підручники з філософії.(укр.)

<http://www.ae-lib.org.ua/> - Бібліотека світової літератури. Оригінали та переклади. (укр.)